

4. OBYVATELSTVO OBVYKLE BYDLÍČÍ

Zásadní metodickou změnou sčítání v roce 2011 bylo zpracování a publikování výsledků podle **místa obvyklého pobytu**. Předchozí sčítání (od roku 1961) zpracovávala výsledky za trvale bydlící obyvatelstvo.

Rozhodnutí o nahrazení trvalého pobytu obvyklým bylo dáno především **Nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 763/2008 o sčítání lidu, domů a bytů**, které se stalo závazným dokumentem pro všechny státy Evropské unie. Za cíl si stanovilo zajistit maximální mezinárodní srovnatelnost. Rostoucí mobilita občanů Evropské unie vedla tvůrce Nařízení ke stanovení principu nevázat obyvatele na jeho trvalé (evidované) bydliště, ale na místo jeho faktického pobytu. Při zpracování výsledků podle obvyklého pobytu se předpokládá podchycení skutečné situace, tj. vyloučení osob, které na daném území mají sice trvalý (evidovaný) pobyt, ale fakticky zde nežijí, a naopak zahrnutí všech osob, které zde dlouhodobě pobývají. Takový postup má vyloučit sečtení jedné osoby ve více státech.

Pro naplnění požadavků vyplývajících z Nařízení bylo nezbytné připravit komplex opatření, které získání, vyhodnocení a zpracování údajů o obyvatelstvu podle obvyklého pobytu zabezpečil. Byl vytvořen nový metodický postup, který si ve srovnání s předchozím sčítáním vyžádal i inovaci obsahu sčítání, formulace otázek, odvozování nových ukazatelů, a ve svém důsledku znamenal změnu obsahu standardních publikačních výstupů. Koncept místa obvyklého pobytu se netýká pouze konkrétní lokalizace jednotlivé osoby, ale promítá se i do dalších charakteristik obyvatel, konstrukce obvykle bydlících domácností, výpočtu dojížděkových proudů aj.

4.1. Zjišťování místa pobytu ve sčítáních 1921 - 2011

Změna konceptu určování místa pobytu sčítaného není v historii českého sčítání ojedinělá. Definování souboru obyvatelstva, které bude předmětem sčítání, je klíčové metodické hledisko, které ovlivňuje nejen samotné výsledky, ale veškeré procesy zajišťující sběr a zpracování dat. Je proto vždy určeno v dostatečném předstihu před samotným sčítáním.

Hlavními faktory, které změnu konceptu v minulosti vyvolaly, byly především účel cenzu a využití zjištěných dat. Výsledky sčítání tak mohly např. reagovat na změnu intenzity mobility obyvatelstva (stěhování, práce v zahraničí) či posun ve významu jednotlivých složek populace (např. v posledních sčítáních zahrnutí/nezahrnutí dlouhodobě přítomných cizinců apod.).

První československé sčítání lidu, konané v roce **1921**, navázalo na předchozí sčítání z dob Rakouska - Uherska a bylo provedeno za tzv. **přítomné obyvatelstvo**. Osoby byly sečteny v místě, kde byly přítomny v rozhodný okamžik. Jednalo se tedy o osoby v daném místě bydlící a osoby dočasně přítomné. Kde osoba skutečně bydlí, nehrálo při sčítání 1921 roli.

Hned v druhém československém sčítání v roce **1930** došlo z pohledu místa pobytu k poměrně zásadnímu kroku. Poprvé bylo kromě přítomného obyvatelstva zjišťováno **také obyvatelstvo bydlící**. Ve sčítacím formuláři se zjišťovala dočasnost přítomných osob a doplňovaly se osoby dočasně nepřítomné, součet obyvatelstva trvale přítomného a dočasně nepřítomného vytvořil obyvatelstvo bydlící. Pravidla pro stanovení dočasnosti/trvalosti pobytu byla daná instrukcemi ve vysvětlivkách a v mnohém se shodují s dnešními kritérii pro zahrnutí do obvykle bydlících (např. za dočasně nepřítomné se měly označit osoby vzdálené pouze na sezónní práce či jinak krátkodobě nepřítomní, naopak za dlouhodobě nepřítomné (nebydlící) se považovali chovanci výchovných ústavů, vězňové apod.). Přes tento důležitý posun směřující ke snaze zjistit skutečný počet obyvatel územních celků bylo pramenné dílo i všechna ostatní publikovaná data stále založena na přítomném obyvatelstvu jako na záruce úplnosti sčítání. Za bydlící obyvatelstvo byly zveřejněny jen celkové počty v územním třídění za jednotlivé země. I tyto omezené výstupy ale umožnily základní analýzu rozdílů mezi přítomným a bydlícím obyvatelstvem. V České a Moravskoslezské zemi (kde bylo nejvíce pracovních míst) bylo zjištěno poměrně více osob dočasně přítomných. Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi naopak zvýšený počet osob dočasně nepřítomných.

Sčítání v roce **1950** nepřineslo žádnou podstatnou změnu, opět bylo zjišťováno jak obyvatelstvo přítomné, tak bydlící. Data byla nadále zpracovávána za přítomné obyvatelstvo.

Z mnoha pohledů bylo přelomovým sčítání uskutečněné **v roce 1961**. Jednou z významných změn představovalo zpracování a publikování výstupů za **trvale bydlící obyvatelstvo**. Z předchozích cenzů bylo zřejmé, že zvyšující se mobilita obyvatel ovlivňuje stále více i počty přítomného obyvatelstva na daném území. Zjistit a hlavně zpracovat výsledky za obyvatelstvo bydlící se tedy ukázalo jako nutnost. Jedním z důvodů změny bylo také propojení sčítání lidu se soupisem bytů a zpracování údajů za domácnosti.

Rovněž sílící poptávka po údajích a jejich zpracování za nižší územní celky mělo na rozhodnutí o trvalém pobytu vliv. Při porovnání přítomného a bydlícího obyvatelstva na úrovni obcí jsou totiž rozdíly nejmarkant-

nější. Pro určení stálého bydliště byly zvažovány různé varianty. Deklaratorní způsob, kdy si každá osoba určí místo svého pobytu sama, nebo vyhodnocení objektivních znaků typu délka pobytu či zákonem evidované bydliště. Po zvážení všech možností bylo rozhodnuto, že za stálé bydliště osoby se bude považovat jeho **trvalé bydliště**. Z hlediska sčítání měl institut trvalého pobytu několik výhod. Byl ošetřen zákonem a k trvalému pobytu musel být občan přihlášen pouze v jednom místě (což zajišťovalo úplnost sčítání). Podle místa trvalého pobytu byla také už zjišťována migrace a běžná demografická statistika.

V následujících sčítáních **1970, 1980 a 1991** byla dodržována **metodika z roku 1961** a všechny údaje byly zpracovány a publikovány za trvale bydlící obyvatelstvo. Současně však díky zjišťování dočasné přítomnosti resp. nepřítomnosti osob v místě trvalého pobytu bylo možné vždy zkonstruovat i údaj o přítomném obyvatelstvu.

Během devadesátých let minulého století došlo k významnému nárůstu migračních toků z a do České republiky. Na to reagovalo také **sčítání v roce 2001**. Do celkového počtu obyvatel České republiky proto byly zahrnuty nově osoby s cizí státní příslušností s dlouhodobým pobytem na našem území (tj. přechodným pobytem, pokud doba jejich pobytu přesáhla 90 dnů). Informace o dočasné přítomnosti byla zjištěna pouze u osob s trvalým pobytem, u kterých byla tedy zpracována jak adresa místa sečtení, tak adresa trvalého bydliště. V případě cizinců se dočasná přítomnost nezjišťovala, pouze dočasná nepřítomnost u dlouhodobého pobytu. Proto v roce 2001 nemohl být korektní údaj o přítomném obyvatelstvu v plném rozsahu vypočten.

Další změnu z pohledu metodiky stanovení bydliště osoby přineslo **sčítání 2011**. Obdobně jako přechod od přítomného k trvale bydlícímu obyvatelstvu v roce 1961, byl také přechod od trvale bydlícího k **obvykle bydlícímu obyvatelstvu** vyvolán snahou přiblížit se realitě.

V době, kdy má institut trvalého pobytu v řadě případů pouze evidenční charakter a mobilita nejen v rámci ČR, ale v rámci celé EU nabývá na významu, je tato změna nanejvýš opodstatněná. Přesto nelze pominout fakt, že veřejná správa České republiky operuje výlučně s pojmem trvalý pobyt, tento se také objevuje v zákonech ČR. Jsou na něm postaveny rovněž časové řady a také běžná demografická statistika. Proto jsou ze sčítání 2011 k dispozici oba údaje, jak obvyklý, tak trvalý pobyt.

Trvalý pobyt nebyl zjišťován přímo ve sčítacím formuláři, ale byl doplněn v průběhu zpracování propojením s informacemi z Informačního systému evidence obyvatel Ministerstva vnitra. Podle trvalého bydliště byly také publikovány první výsledky ze sčítání 2011 - tabulky předběžných výsledků. Všechny definitivní výsledky byly ale již zpracovány za obvykle bydlící obyvatelstvo.

4.2. Místo obvyklého pobytu ve sčítání 2011

Definice místa obvyklého pobytu respektovala mezinárodní doporučení; důraz byl kladen zejména na vazbu respondenta na konkrétní domácnost.

*Obvyklý pobyt se nachází v místě, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod. a kde je členem konkrétní domácnosti.
Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby – viz § 115 Zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník.*

Při vytváření metodiky a definování místa obvyklého pobytu se vycházelo především z již zmíněného Nařízení Evropského parlamentu a Rady o sčítání lidu, domů a bytů. To definuje obvyklý pobyt jako místo, kde osoba obvykle tráví období každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost pro účely rekreace, dovolené, návštěv u přátel a příbuzných, služebních cest, léčení aj.

Za osoby s místem obvyklého pobytu v dotčené zeměpisné oblasti se považují pouze osoby, které

- bydlely v místě svého obvyklého pobytu nepřetržitě alespoň dvanáct měsíců před referenčním datem nebo
- se přistěhovaly do místa svého obvyklého pobytu během období dvanácti měsíců před referenčním datem s úmyslem zůstat tam alespoň jeden rok.

Pokud tyto okolnosti nelze prokázat, rozumí se místem obvyklého pobytu místo zákonného nebo ohlášeného pobytu.

Druhým neméně důležitým metodickým dokumentem byla **Mezinárodní doporučení KES** (*CES Recommendations for the 2010 Round of Population and Housing Censuses*), kde kromě samotné definice byly popsány také nejednoznačné případy, resp. bylo sjednoceno jejich řešení jako např.

- místem obvyklého pobytu osob pracujících v průběhu týdne mimo domov a vracejících se k rodině o víkendu, je bydliště jejich rodiny, a to bez ohledu na to, zda pracují jinde v zemi nebo v zahraničí; příp. místo sečtení je považováno za místo obvyklého pobytu bezdomovců, kočovníků, tuláků a osob bez stálého místa pobytu,
- místem obvyklého pobytu studentů terciárního vzdělávání, kteří studují mimo domov na vysoké škole, je místo, kde studují, bez ohledu na to, zda žijí v ubytovacím zařízení (koleji) nebo jsou ubytováni v soukromí a nezávisle na tom, zda studují jinde ve své zemi nebo v zahraničí. Výjimečně, v případě, že navštěvovaná škola je v zemi bydliště rodiny, může být za místo obvyklého pobytu považováno bydliště rodiny studenta“ apod.

Protože pojem „obvyklý pobyt“ nebyl – na rozdíl od trvalého pobytu - pro veřejnost obecně známý a srozumitelný, bylo rozhodnuto, že se nebude jednat o samostatnou otázku na sčítacím formuláři. Konkrétní adresa místa obvyklého pobytu jednotlivé osoby se tedy zpracovávala vyhodnocením deklarace sčítaného o bydlišti v rozhodný okamžik, bydlišti před rokem a informace o trvalém bydlišti, pokud byla k dispozici z administrativního zdroje.

Osoba byla mezi obvykle bydlicí v ČR zahrnuta, pokud:

- deklarovala, že její faktické bydliště je na území ČR a zároveň bydliště před rokem také, případně šlo o osobu trvale bydlicí
- deklarovala, že momentálně žije v zahraničí, ale před rokem byla v ČR a zároveň měla v ČR trvalý pobyt. U těchto osob se předpokládalo, že jejich pobyt v jiném státě je pouze dočasný.
- nedeklarovala své faktické bydliště, ale podle údaje o trvalém bydlišti a podle podpůrných informací z administrativních zdrojů (poslední změna údajů v registru, bydliště na ohlašovně) se předpokládalo, že se osoba na území ČR zdržuje.

Celý proces odvozování adresy místa obvyklého pobytu proběhl automatizovaně na začátku zpracování. Důvodem byla návaznost dalších činností a odvozování dalších ukazatelů, které již s místem obvyklého pobytu pracovaly. Šlo především o konstrukci domácností, ukazatele obydenosti, lokalizace pracoviště ve vztahu k bydlišti, výpočet dojížděkových proudů a další.

Před začátkem odvozování místa obvyklého pobytu bylo nutné provést kontroly korektního a logicky správného vyplnění otázek č. 5 a č. 6 na sčítacím formuláři, se kterými algoritmus odvozování pracoval. Mimo jiné se ověřovala správnost (existence) adresy bydliště v rozhodný okamžik s využitím údajů z Registru sčítacích obvodů a budov.

V samotném procesu odvozování místa obvyklého pobytu bylo vytvořeno 5 nových územních identifikátorů, které jednoznačně určovaly adresu místa obvyklého pobytu osoby až do úrovně domu. Šlo o okres, obec, část obce, číslo domovní a statistický obvod.

Algoritmus u každé osoby vyhodnocoval

- bydliště v rozhodný okamžik (otázka na sčítacím formuláři)
- místo sečtení (územní identifikace sčítacího formuláře),
- místo trvalého pobytu resp. místo pobytu cizince s povolením k pobytu (údaj z administrativního zdroje)

Největší váhu měla deklarace respondenta na sčítacím formuláři o místě jeho faktického bydliště k rozhodnému okamžiku. Kritérium dvanácti měsíců bylo vztahováno výhradně k nápočtu obvykle bydlicích obyvatel ČR. Konkrétní bydliště rok před sčítáním nebylo pro odvozování adresy místa obvyklého pobytu zásadní. To znamená, že pokud osoba patřila do obvykle bydlicích obyvatel ČR a v průběhu posledních 12 měsíců před rozhodným okamžikem se v rámci území republiky přestěhovala, nebyla tato skutečnost pro stanovení adresy místa obvyklého pobytu významná. Pomocí informací z administrativního zdroje byly rovněž eliminovány případy „bydliště“ na ohlašovnách pobytu.

Počet obvykle bydlicích obyvatel České republiky k 26. 3. 2011 činil 10 436 560 osob.

V celkovém počtu obvykle bydlicích obyvatel jsou zahrnuty

- osoby, které mají kromě obvyklého i trvalý pobyt (mají záznam v administrativním zdroji); jsou to
 - občané ČR trvale bydlicí - přítomní nebo méně než 12 měsíců nepřítomní na území ČR
 - cizinci trvale bydlicí - přítomní nebo méně než 12 měsíců nepřítomní na území ČR

- cizinci s povolením k přechodnému pobytu na dlouhodobá víza - přítomní nebo méně než 12 měsíců nepřítomní na území ČR
 - azylanti
- b) osoby, které mají pouze obvyklý pobyt (nemají záznam v administrativním zdroji); jsou to
- cizinci bez víz legálně pobývajících v ČR (občané EU) - přítomní na území ČR 12 měsíců a déle
 - cizinci nelegálně pobývajících v ČR - přítomní na území ČR 12 měsíců a déle
 - žadatelé o azyl, jejichž řízení o udělení azylu trvá 12 měsíců a déle.

4.3. Porovnání obvykle a trvale bydlícího obyvatelstva

Počet sečtených trvale bydlících obyvatel ČR byl o 54 tisíc vyšší než počet obvykle bydlících. Mírně převažoval skoro ve všech krajích, nejvýrazněji v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském. Výjimku představovaly Praha a Středočeský kraj, v nichž bylo obvykle bydlících obyvatel dohromady o 53 tisíc více (podíl těchto krajů na obyvatelstvu státu byl tak o 0,6 procentního bodu vyšší).

Počty trvale a obvykle bydlících obyvatel krajů podle výsledků SLDB 2011

Kraj	Počet obyvatel				Poměr obvykle a trvale bydlících v % *
	s trvalým pobytem		s obvyklým pobytem		
	absol.	v %	absol.	v %	
Praha	1 235 958	12,2	1 268 796	11,8	102,7
Středočeský	1 268 916	12,4	1 289 211	12,1	101,6
Jihočeský	635 750	6,0	628 336	6,1	98,8
Plzeňský	571 357	5,5	570 401	5,4	99,8
Karlovarský	303 609	2,8	295 595	2,9	97,4
Ústecký	828 510	7,8	808 961	7,9	97,6
Liberecký	437 894	4,1	432 439	4,2	98,8
Královéhradecký	554 155	5,2	547 916	5,3	98,9
Pardubický	516 123	4,9	511 627	4,9	99,1
Vysočina	512 019	4,8	505 565	4,9	98,7
Jihomoravský	1 164 033	11,1	1 163 508	11,1	100,0
Olomoucký	638 873	6,0	628 427	6,1	98,4
Zlínský	589 790	5,6	579 944	5,6	98,3
Moravskoslezský	1 233 622	11,6	1 205 834	11,8	97,7
Česká republika	10 490 609	100,0	10 436 560	100,0	99,5

* trvale bydlící = 100 %

Výraznější disproporce byly na nižších územních úrovních. Zhruba v každé čtvrté obci byla odchylka větší než 5 obvykle bydlících obyvatel na 100 trvale bydlících, v 5 % obcí to bylo více než 10 obyvatel. Celkově byl u 69 % obcí zaznamenán nižší počet obvykle bydlících obyvatel než trvale bydlících.

Podle údajů o obvyklém pobytu bylo obyvatelstvo rozmístěno mírně nerovnoměrněji, než ukazují data za trvalý pobyt. Bylo více soustředěno v největších metropolitních areálech (kromě Ostravska) – především v suburbánních zónách, ale i v samotných centrech.

Mimořádně vysoké byly počty obvykle bydlících hlavně v zázemí Prahy. V obvodech obcí s rozšířenou působností (ORP) sousedících s Prahou bylo pouze 18 obcí (ze 189), kde obvykle bydlící nepřevažovali nad trvale bydlícími. Relativně vysoké byly počty obvykle bydlících také v některých rekreačně atraktivních lokalitách, především krkonošských střediscích (Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou).

Naopak výrazně nižší byl podíl obvykle bydlicích v některých horských a příhraničních oblastech, zejména v Jeseníkách, jihozápadní části Krušných hor, v hlavních výběžcích území ČR (především v Osoblažském). Vysokým absolutním i relativním rozdílem se vyznačovala ostravsko-karvinská oblast, hlavně její východní část.

Zcela specifickou kategorií představují obce, na jejichž území jsou situována velká hromadná zařízení sloužící k dlouhodobému pobytu, především věznice. V případě delšího pobytu byli respondenti sečtení jako obvykle bydlicí v daném zařízení, čímž někdy markantně navýšili počet obyvatel obce.

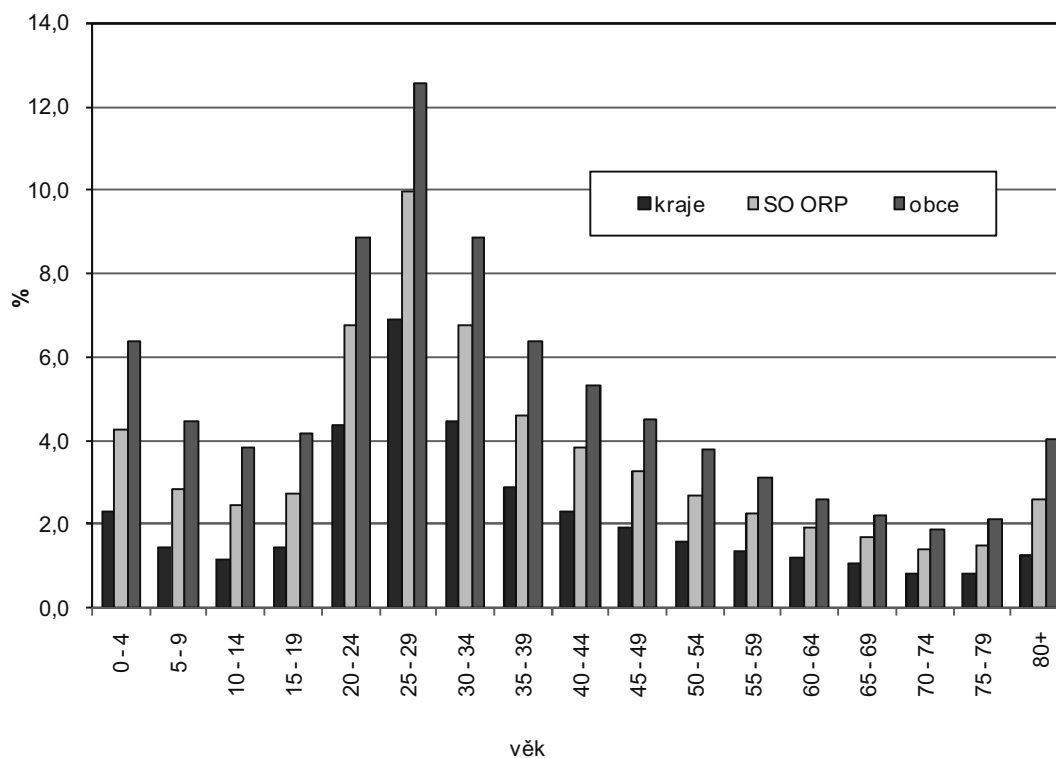
Z prvních deseti obcí s největší relativní převahou obvykle bydlicích mají všechny na svém katastru věznice (nepočítáme-li vojenský újezd Březina s pouze dvěma trvale a třemi obvykle bydlicími obyvateli). Jsou to většinou menší obce, ale jsou mezi nimi i Valdice se 1480 trvale a 2412 obvykle bydlicími obyvateli. Valdice se tak staly obcí s nejvyšší hustotou zalidnění v Česku (2693 obvykle bydlicích obyvatel / km², to je o 136 více než v Praze).

Velikost rozdílů v počtech trvale a obvykle bydlicích obyvatel byla **značně diferencovaná podle věku**.

V mladších věkových skupinách, zejména ve skupině 20 – 29 let, bylo obvykle bydlicí obyvatelstvo více územně koncentrováno než obyvatelstvo trvale bydlicí. Zmíněná věková kategorie se také nejvíce podílela na výše popsaných celkových rozdílech. Obvykle bydlicí v ní převažovali pouze v Praze a v 18 obvodech ORP, téměř výhradně obvodech krajských měst nebo v jejich těsném sousedství. Ve srovnání s celou populací byly v této kategorii vysoké podíly obvykle bydlicích spíše v samotných velkých městech než v zázemích (zřejmě často dočasné pobyty, předcházející nalezení stálého bydlení) a naopak výrazně nižší na většině území Moravskoslezského kraje, na Jesenícku, Broumovsku a v dalších periferních oblastech.

Odišná byla situace u staršího obyvatelstva, hlavně u seniorů nad 65 let. Na rozdíl od celé populace byla jejich územní koncentrace podle obvyklého pobytu nepatrně nižší než podle pobytu trvalého. Ve všech městech nad 45 tisíc obyvatel jich obvykle žilo méně než trvale, naopak převažovali v populačně malých obcích, ve městech do 10 tisíc obyvatel a mnohdy právě v periferních regionech, kde byly celkové rozdíly mezi obvykle a trvale bydlicím záporné (Jeseník, Rumburk, Aš, Dačice). Relativně nejvyšší počty obvykle bydlicích seniorů však byly stejně jako u celé populace v zázemí Prahy.

Obyvatelé s odlišným místem obvyklého a trvalého pobytu na území ČR podle věku k 26. 3. 2011 v %

Osoby trvale i obvykle bydlící na území České republiky

Z celkového počtu obyvatel s trvalým i obvyklým pobytem v ČR (10 386,1 tis.) mělo 558,2 tisíc (5,4 %) rozdílné obce pobytu, 407,4 tisíc (3,9 %) i rozdílné ORP a 250,4 tisíc (2,4 %) i rozdílné kraje:

- více než polovinu rozdílů na úrovni krajů tvořily osoby, které měly jeden z pobytu v Praze, častá byla zejména kombinace Praha – Středočeský kraj (přičemž ve Středočeském kraji fakticky žilo zhruba dvakrát tolik Pražanů, než kolik Středočechů žilo fakticky v Praze). Území Prahy se Středočeským krajem mělo se všemi ostatními kraji kladnou „bilanci“ (ovšem pouze díky obyvatelům ve věku zhruba 20 – 40 let, v ostatních věkových kategoriích tomu bylo naopak).
- relativně výrazně ziskový byl také Jihomoravský kraj, kde ve větším počtu žili obyvatelé hlášení k pobytu hlavně v Moravskoslezském a Zlínském kraji.
- nejvíce „rozptýleným“ trvale bydlícím obyvatelstvem do ostatních krajů se v absolutním vyjádření vyznačovaly kraje Moravskoslezský (do Prahy a do Jihomoravského kraje) a Ústecký (do Prahy a Středočeského), v relativním vyjádření Karlovarský kraj (do Prahy a do Plzeňského kraje).

Rozdíly mezi obvyklým a trvalým pobytem se nejčastěji vyskytovaly u obyvatel okolo 25 – 30 roku věku a u malých dětí (stěhování s rodiči) a také u osob v nejvyšším věku (stěhování z důvodu zhoršení finanční situace či snížení soběstačnosti, např. k příbuzným nebo do zařízení zdravotní či sociální péče).

Obvykle bydlící obyvatelé bez trvalého pobytu

Obvykle bydlících obyvatel bez trvalého pobytu na území České republiky, tj. neregistrovaných v evidenci obyvatel (a tedy zřejmě ani nepodchycených ve většině statistických údajů), bylo sečteno 50,4 tisíc. Představovali zhruba 0,5 % všech obvykle bydlících. Byli to většinou cizinci, ale vyskytovali se mezi nimi i občané České republiky, kteří měli na našem území ukončený trvalý pobyt, ale fakticky zde žili.

Rozmístění obyvatel bez trvalého pobytu korespondovalo s rozmístěním cizinců. Ve východní části republiky bylo jejich absolutní i relativní zastoupení nižší než v západní polovině, výjimkou bylo Brno se 4 tisíci osob (mírně přes 1 % obvykle bydlících). Zdaleka nejvíce (44 %) těchto obyvatel bylo sečteno v Praze, kde tvořili necelá 2 % obvykle bydlícího obyvatelstva. Vysoké počty byly dále zaznamenány v obvodech ORP Mladá Boleslav, Pardubice a Plzeň (regiony charakteristické vyššími stavy přímých zahraničních investic a s tím souvisejícími vyššími počty cizinců).

I svými socio-demografickými charakteristikami tato skupina obyvatel víceméně odpovídala charakteristikám přistěhovaných cizinců. Ve srovnání s celou populací byli výrazněji zastoupeni muži. Početně velmi výrazná byla zejména věková kategorie 20 – 29 let, u mužů i vyšší věkové skupiny. Na rozdíl od evidovaných cizinců nebyli nejvýrazněji zastoupeni občané Ukrajiny, ale Slovenska.

Úroveň vzdělanosti osob bez trvalého pobytu byla výrazně vyšší než u zbytku obvykle bydlícího obyvatelstva (i po odstranění vlivu věkové struktury). Relativně velkou část tvořili ekonomicky neaktivní zahraniční studenti.

Trvale bydlící obyvatelé bez obvyklého pobytu

Poněkud problematickou skupinou z hlediska spolehlivosti výsledků jsou trvale bydlící obyvatelé, kteří podle metodiky neměli v České republice obvyklý pobyt. Bylo jich zjištěno 104 tisíc, převážně českých občanů.

Stejně jako u předchozích popisovaných skupin výrazněji dominovaly věkové kategorie od 20 do 40 let. Byli soustředěni hlavně na severozápadě území, a to zejména v Karlovarském kraji a na Chomutovsku. Ve skutečnosti však pouze necelých 40 tisíc z těchto osob odevzdalo sčítací formulář, v němž deklarovali obvyklý pobyt mimo území České republiky. Většinu představovaly osoby fyzicky nesečtené, ale doplněné z evidence obyvatel a hlášené na adrese ohlašovacího pobytu. Ty podle metodiky nebyly zařazeny mezi obvykle bydlící.